

Juridische overwegingen bij de beoordeling van de monitoringsgegevens van imidacloprid in oppervlaktewater.

Inleiding

Imidacloprid is een insecticide dat in een aantal verschillende middelen wordt toegepast. Imidacloprid is een neonicotinoïde en levert, zoals alle insecticiden, bij onjuist gebruik een risico op voor niet-doelwitsoorten zoals bijen. Met name de risico's voor bijen staan in de aandacht en in de afgelopen jaren zijn verschillende maatregelen getroffen om de blootstelling van bijen aan de neonicotinoïden zodanig te verminderen dat er sprake is van aanvaardbare risico's.

Naast risico's voor bijen, levert imidacloprid echter ook risico's op voor waterorganismen. In 2013 is door de WUR een onderzoek gepubliceerd naar de gevoeligheid van de eendagsvlieg voor imidacloprid in oppervlakte water. Dit onderzoek is door het RIVM beoordeeld in het licht van de bestaande modellen van risico's voor aquatische insecten. De conclusie van het RIVM was dat de toenmalig geldende norm voor de maximale belasting van imidacloprid in oppervlaktewater verlaagd moest worden met een factor 3. De European Food and Safety Agency, EFSA, heeft de norm in 2015 in grote lijnen overgenomen maar heeft daar een extra veiligheidsfactor aan toegevoegd die deze norm nog eens 3 keer verlaagde. De EFSA norm zal verwerkt gaan worden in Europese guidances.

Het Ctgb heeft vooruitlopend op de Europese norm, in Nederland een aantal maatregelen genomen om de emissie van imidacloprid naar oppervlaktewater zodanig te verminderen dat de nieuwe Nederlandse norm niet wordt overschreden. Dit gelet op het feit dat de gehalten van imidacloprid in het oppervlaktewater in de concentratiegebieden van kasteelt al jaren te hoog zijn. Deze Nederlandse maatregelen zijn genomen in 2014.

De vraag is of de maatregelen hebben gewerkt en, zo nee, wat de consequenties zijn voor de bestaande toelating van imidacloprid bevattende middelen.

Chronologie

- *Art 44 procedure*: Na de vaststelling door het RIVM van de noodzaak voor een lagere norm voor oppervlaktewater heeft het Ctgb een zogenaamde art. 44 procedure gestart en zijn alle relevante middelen aan een herbeoordeling onderworpen. In deze procedure hebben de belanghebbenden hun zienswijze naar voren kunnen brengen.
- *Inperking gebruiksvoorwaarden*: De herbeoordeling heeft geleid tot de aanpassing van een aantal gebruiksvoorwaarden van imidacloprid voor met name de kasteelt. Mede als gevolg van de concentratie van kassen in enkele gebieden is overschrijding van de imidacloprid-norm in die gebieden al jaren problematisch. Belangrijkste beperkende maatregel was het opleggen van de eis om van kassen waar het middel wordt gebruikt, het water niet ongezuiverd te lozen, maar het afval- en drainagewater af te voeren via een zuiveringsinstallatie die tenminste 99,5% van de stof verwijdt. Deze techniek was beschreven in een rapportage van de WUR maar werd nog niet toegepast. In overleg met de NVWA en de Unie van Waterschappen is de restrictie zodanig verwoord dat die, naar het toenmalig oordeel, handhaafbaar was.
- *Ingangsdatum*: het besluit is genomen op 30 januari 2014 en de beperkende voorwaarde had een ingangsdatum van 1 mei 2014. De NVWA is gaan handhaven vanaf augustus 2014.
- *Monitoringsresultaten eerste helft 2015*: Het Centrum voor Milieu en Landbouw (KLOPT DIT?), Rijksuniversiteit Leiden, heeft in mei 2015 een rapport opgeleverd waarin een analyse is gemaakt van de monitoringsgegevens van imidacloprid-gehalten in het Nederlandse oppervlaktewater tot met maart 2015. Uit de analyse bleek dat de gehalten van imidacloprid in de concentratiegebieden van de glastuinbouw niet zichtbaar waren gedaald.
- *Gecontroleerde distributie*: De toelatinghouders bereikte in de loop van 2015 signalen dat handhaving problematisch bleek te zijn en heeft het Ctgb verzocht een extra bepaling op het etiket op te nemen waarin levering werd beperkt tot levering, onder auspiciën van het private

Opmerking [LDU1]: Check B&R

Advies aan staatssecretaris tbv brief aan TK

CDG, aan bedrijven die daadwerkelijk over een zuiveringsinstallatie beschikken. Deze bepaling is 1 augustus 2015 van kracht geworden.

- *Overwegingen Ctgb en advies aan staatssecretaris van EZ:* Gelet op het feit dat het gebruik van imidacloprid pas in de loop van 2014 effectief had moeten zijn verminderd en rekening houdend met nalevering uit de kassen en het oppervlaktewater was de conclusie van het Ctgb dat het te vroeg was om de toelating te heroverwegen (brief....). Wel heeft het College besloten dat mochten de gehalten van imidacloprid in het oppervlakte water op termijn niet dalen, heroverweging van de toelating aan de orde zou zijn.

Juridisch kader

Gebaseerd op het Europees recht, in combinatie van het Nederlands recht inzake zorgvuldig bestuur, staan de volgende mogelijkheden open om in te grijpen in bestaande toelatingen:

BESTAANDE TEKSTEN ART 44 EN ART 71 INVOEGEN

Opmerking [LDU2]: 5.1.2.e

Overigens, het is goed om er in dit verband op te wijzen dat ook de toelatinghouder de plicht heeft om het gebruik van het middel zodanig te reguleren of van de markt te halen, dat voldaan wordt aan de eis van aanvaardbare risico's. **WETSARTIKEL OF ARTIKEL VERORDENING?**

Opmerking [LDU3]: 5.1.2.e 5.1.2.e

Analyse

Afhankelijk van de uitkomst van de monitoring kunnen artikel 44 of art 71 worden toegepast. Artikel 44 in geval de gehalten imidacloprid in oppervlakte water niet of onvoldoende dalen, art 71 als de gehalten (sterk) zijn gestegen.

Artikel 44 is met voldoende waarborgen omkleed zodat de toelatinghouder in de gelegenheid wordt gesteld nadere gegevens aan te dragen en/of de Ctgb analyse kan beoordelen. Na het besluit zijn de overige belanghebbenden in de gelegenheid een bezwaar in te dienen en krijgen aldus de gelegenheid hun opvattingen, uiteindelijk bij de rechter, voor het voetlicht te brengen.

Opmerking [LDU4]: 5.1.2.e 5.1.2.e
graag checken

Het Ctgb wijst er overigens op dat, mocht een besluit tot intrekking aan de rechter worden voorgelegd, hierbij ook de mate van naleving en naleefbaarheid een rol zal spelen, hetgeen met zich meebrengt dat het College alvorens te besluiten over een analyse hiervan zal moeten beschikken.